

Филологические науки

УДК 80

ЗА НЯКОИ ОСОБЕНОСТИ НА ПСЕВДОАКАДЕМИЧНАТА КОМУНИКАЦИЯ В ИНТЕРНЕТ⁵²

Биляна Б. Тодорова, Юго-западный университет им. Неофита Рилского (Благоевград, Болгария), e-mail: bilyanatodorova@swu.bg

Аннотация. Цель настоящей работы – представить некоторые особенности псевдонаучной коммуникации в самом большом болгарском форуме–bg-mamma. Предпочтительные научные направления обсуждаются, и причины их выбора обговариваются. В работы так же представлены различия между реальной научной коммуникацией и псевдонаучной коммуникации в Интернете.

Ключевые слова: компьютерно-опосредованная коммуникация, псевдонаучная коммуникация, научные направления, материнство, bg-mamma

ON SEVERAL FEATURES OF PSEUDOACADEMIC COMMUNICATIONS IN INTERNET

Abstract: The aim of the paper is to present some features of pseudo-academic communication in the biggest Bulgarian forum platform – bg-mamma. The preferred scientific fields are introduced and the reasons for their selection are discussed. The paper also presents the distinction between the real academic communication and the pseudo-academic forum communication.

Keywords: Computer-mediated communication (CMC), pseudo-academic communication, scientific fields, maternity, bg-mamma

Аннотация: Целта на настоящата работа е да представи някои особености на псевдо-академичната комуникация в най-голямата платформа от форуми в България - bg-mamma. Обсъждат се предпочитаните от потребителите на форума научни полета, както и причините за техния избор. В работата също така се представят някои разлики между научната комуникация и псевдоакадемичното форумно общуване.

Ключови думи: Компютърно опосредствана комуникация (КОК), псевдонаучна комуникация, научни полета, майчинство, bg-mamma

Наличието на интернет комуникация често е смятано от изследователите за една причините за превръщането на света в глобално село [1], [2],[3], [6], [8], [12] и др. Глобалната мрежа приютава различни потребители с различни нужди и потребности. Част от тях търсят забавление и неформални контакти, други използват възможностите на компютърно опосредстваната комуникация (КОК), за да намерят определена информация или за да завържат професионални контакти. Все по-често виртуалната комуникация допълва реалното общуване, като предлага възможности, които засягат всяка част от нашия живот.

---

⁵² Статията рекомендовал Л. Перчеклийски, заведующий кафедрой болгарского языка, доктор, доцент, Юго-западный университет им. Неофита Рильского (Благоевград, Болгария). Рецензент: Чупров Леонид Федорович, кандидат психологических наук, главный редактор научного журнала «Вестник по педагогике и психологии Южной Сибири» (Черногорск, Россия).

Интернет дава големи възможности и за разширяване на научното общуване. Учени от всички краища на света имат достъп до бази данни, до електронни научни списания, до професионални мрежи като LinkedIn, academia.edu, researchgate.net и др.

В същото време научните открития привличат вниманието не само на членовете на академичната общност, от тях се вълнуват много хора, които, макар и като лаици, непрофесионалисти, се интересуват от определени сфери на познанието. Този интерес не е нов. Hughes [10, с. 15] споменава, че още в края на 19. век вестниците започват да представят научни открития, като полетата на научните интереси на масовата публика се променят с времето. В началото е имало подчертан интерес към естествените науки, и по-специално физиката и астрономията. По-късно те се променят драстично. Bauer и Gregory [5, с. 44] представят таблица на застъпените в медиите научни полета от началото на 40-те години докъм 90-те години на 20. век. Според нея през 40-те са доминирали новините, свързани с физическите науки, през 50-те - свързаните с ядрената енергия; през 60-те – надпреварата в космическите изследвания; през 70-те актуални са били проблемът с околната среда, както и протестът срещу атомната енергетика. В началото на 80-те години медийното внимание е насочено към борбата с рака. В края на 80-те новините от сферата на науката се „медиализират“. Интересът към биотехнологиите и медицината не престава и през 90-те и се прехвърля и в новия 21. век.

В последното десетилетие ролята на традиционните медии постепенно намалява за сметка на растящото влияние на интернет изданията. Достъпът до твърде много източници на информация обаче в много от случаите работи в полза на сензационни, псевдоинформационни и псевдонаучни източници, чиято цел е да се пропагандират широко популярни митове за насаждане на страх, ксенофобия, войнстващ национализъм и пр.

За да проучим какви интереси към научните изследвания проявяват потребители на най-големия български форум *bg-mamma*, чрез търсачката на форума потърсихме колко пъти и в какъв контекст се употребява словосъчетанието „научно изследване“ в период от пет години (от май 2010 до август 2015 г.). Оказва се, че тази фраза е спомената 190 пъти в изследвания период и в 120 от случаите (63%) се отнася до биомедицинските науки – медицина, в това число алтернативната медицина, генетиката, биологията, физиологията; 33 пъти (17%) се обсъждат изследвания от областта на психологията; на останалите науки е отделено значително по-малко внимание – спорадично се споменават исторически и етнографски проучвания, изследвания от областта на педагогиката, лингвистиката, литературознанието, правото, но тяхната обща честота заема около 14 процента от всички изследвани случаи. 12 пъти, или в 6% от случаите, фразата „научно изследване“ е използвана в ироничен контекст (виж Таблица 1.).

Очевидно е, че предпочитаното научно поле е това на медицината и свързаните с нея биотехнологии. Причините за това са много и различни.

Bg-mamma е форум, в който пишат жени, които са или скоро ще станат майки. Периодът на бременността, раждането и ранното майчинство е свързан с много притеснения за здравословното състояние на майката и на бебето. Въпреки засиленото посещение на лекари и множеството проведени изследвания потребителките на форума често са несигурни и търсят допълнителна информация, която би могла да им бъде от полза. Недостатъчно ефективната комуникация между лекари и пациенти допълнително кара хората да търсят обяснение на евентуалните съмнения и проблеми, да се допитват до форумни авторитети, да четат специализирани източници.

Понякога търсенето на адекватна информация се оказва необходимост. В случаите, когато потребителите имат репродуктивни проблеми или пък имат деца с редки заболявания и специални образователни нужди, много често се налага те лично да се ангажират с намиране на подходящи лекари, терапия и лечение, тъй като липсват достатъчно медицински специалисти, наличните методи и подходи не действат и т.н.

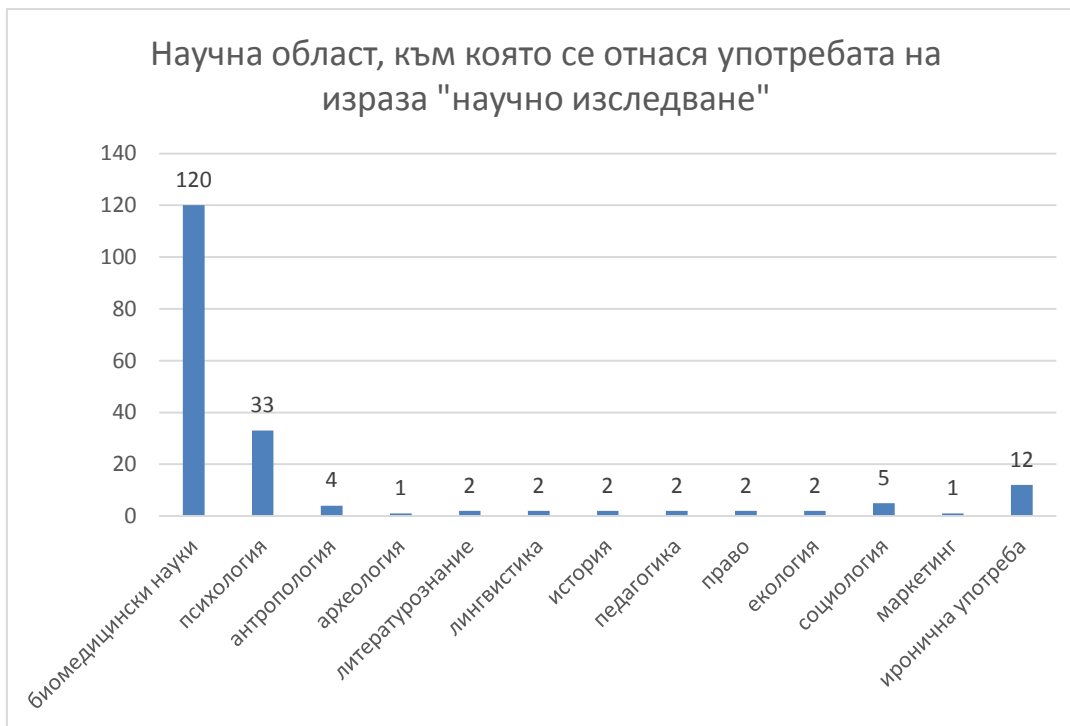

Таблица 1.

За целта се създават цели специализирани подфоруми: *Проблемно забременяване, Деца с увреждания и хронични заболявания, Здравословни проблеми и профилактика* и пр.

Особено често тези подфоруми се използват за намиране на подходящ лекар за допълнителна консултация, на информация за специализирани болници, но също така служат като място за емоционална подкрепа. Тъй като нерядко тези здравословни проблеми са тежки и комплексни, нерядко се случват пропуски от страна на един или други специалист и потребителките не крият разочарованието си от лекарското съсловие и здравната система:

Това е пълен абсурд. Как може трима известни лекари да не ни насочат досега за лечение. И какво щеше да стане ако аз не се бях ровила във форумите? Просто нямам думи. Вече подлагам всяка дума на съмнение.

Тъй като вече нямам доверие на никой, мисля ако се наложи да се постави клапа да се консултирам някъде в чужбина. Някой може ли да препоръча някаква клиника и специалисти? ([Хидроцефалия- 3. Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

В БГ пациента ако не се бори сам, никой няма да му помогне. Тисамата казваш че са ти забавили диагнозата с месеци, а е могло да ти се спести това развитие, ако имаше добра профилактична практика. В никоя европейска държава хората не са седна-

ли да "изяждат учебниците" както ни се налага на нас. ([Болест на Ходжкин - съвет, помощ, Здравословни проблеми и профилактика](#))

И въобще на докторите в бг масово не им пука и майките влачат децата с години от кабинет на кабинет. ([Гастроезофагеален рефлукс , Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

В разочарованието си от някои специалисти и от здравната система много потребители се насочват към алтернативни методи на лечение, като във форума има цял подфорум, озаглавен *Алтернативна медицина*. В библиотеката на този подфорум източниците са електронни, като в много от случаите алтернативното лечение е допълващо (билколечение, диети и т.н.), в други случаи официалната медицина и нейните методи се отхвърлят изцяло. В подфорума пишат противници на ваксинирането, поддръжници на хомеопатията, Германската нова медицина и на различни други холистични методи.

В останалите специализирани подфоруми източниците, на които се позовават списъците, могат да бъдат официални публични препоръки като препоръки на Световната здравна асоциация, на Американската педиатрична асоциация и пр.:

Не случайно логото на английската асоциация за борба с тези две болести е "Before frolic go follic!" или "Преди да лудуваш вземи фолиева киселина". Научните изследвания са много в подкрепа на това, но за съжаление при нас все още чакаме да дойде проблема, за да търсим спасение. ([Хидроцефалия- 3, Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

Има доста проучвания върху хипотезата за връзка между аутизма и гледането на TV от малки деца, но нито едно не доказва нито причинна връзка, нито отключваща състоянието роля. Въпреки това Американската педиатрична асоциация препоръчва децата под две години да не гледат изобщо TV - не поради риск от развитие на аутистично състояние, а за по-доброто им развитие и ранното им социализиране. ([Аутистичен спектър. Аутизъм - тема 26, Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

Аз кърмих две години-точно според препоръките на Световната здравна организация 😊. ([Мъничките сърчица туптят, а януарските коремчета започват да личат!, С термин януари](#))

Факт е обаче, че скоро почти половината бебета в България ще се появяват на света по оперативен път. Делът на ражданията със секцио вече минава 40%, а в последните няколко години се увеличава с по 2-3% на година. Той преминава както средните за ЕС стойности, така и препоръчвания от Световната здравна организация (СЗО) праг от 15% на ражданията с цезарово сечение (ЦС). Отвъд тази средна граница СЗО приема, че появата на бебето чрез операция не се налага по медицински причини. ([Секцио - колко време ви отне да се възстановите?, Бъдещи майки](#))

В други случаи обаче източниците са чужди блогове, медийни материали и т.н., които въпреки претенцията, че са надежден източник, не представят точно специфичните научни изследвания. Известно е, че „научната журналистика работи повече като журналистика, отколкото като наука“⁵³ [11, с.125].

Дори когато се посочват научни източници, комуникативната ситуация е различна от типичната ситуация при академичното общуване, защото не всички участници имат обра-

⁵³ „science journalism works as journalism rather than science“ (p.125)

зованието и знанията, за да могат критично да приемат съответното изследване. Затова в тези случаи можем да говорим по-скоро за псевдоакадемична комуникация, където позоваването на научни изследвания е стратегия за доказване на достоверността на определени тези:

Докато те се подиграват с хомеопатията, билки, вегетарианството, слагайки всичките тези под общ знаменател като хора отричащи ваксините, аз ще им кажа, че това са глупости от тяхна страна, които не ме интересуват и ще продължа да пращам линкове към научни трудове и нека всеки сам четете и мислите със собствената си глава. Част от информацията в интернет е информацията, която от другата страна няма да Ви кажат. ([ВАКСИНИ - дискусия САМО за вредата от тях, Алтернативна медицина](#))

Ако целях да започнем да се замеряме с източници, вече да съм започнала. 🌐 При това не с апокрифни, а с такива които са общодостъпни и предоставят резултати от изследвания/научни изпитвания/многогодишни наблюдения, извършени по всички правила на качествено научно изследване, и убедително доказват, че няма нищо лошо/страшно/отровно/вредно/токсично в яденето на месо.

В един период от живота си се занимавах доста активно с наука и имам известно остатъчно професионално изкривяване. 🤔 ([Тренировки в домашни условия и здравословно хранене, Спортуващи](#))

Точно хетеронормативността всъщност спасява Тайчето от разкриване от масовата публика, а е необходимо нещо съвсем дребно, прочитане на текстовете на песните и с отворен ум.

Когато имате време това е едно безкрайно интересно научно изследване на асистент-професорка от университет върху творчеството на Тейлър (<http://ojs.meccsa.org.uk/index.php/netknow/article/view/252>) ([PR прелет над зрелищата и наука на суетата, Филми и ТВ сериали](#))

Освен че се позовават на научни източници, някои потребители използват немалко термини. Понякога тази употреба е повлияна от професионалните занимания на потребителите, в други се цели да се постигне съответният ефект върху аудиторията.

*Граденето на пантеони в съвременността е **рефлексия** за **застрашена идентичност**; някаква **себетравмираща представа**.* ([За един паметник, неговите очи и пита ли някой публиката...](#), [Ключарник](#))

*Особено ми е интересно, когато лаици ме въвеждат в спецификата на **мимезиса**, чиито дебри, дискусии, спорове детайлно съм проучвала едно 15-ина години.* ([За един паметник, неговите очи и пита ли някой публиката...](#), [Ключарник](#))

*Тези, които твърдят това, казват, че **инфекцията** е **конгенитална**. Причинителят преминавал през **плацентата** и **инфектирал плода**.* ([Аутистичен спектър. Аутизъм - тема 26, Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

*Наличието на **държавни образователни стандарти** (ДОС) за **приобщаващо образование** е **conditio sine qua non** (абсолютно необходимо правно изискване) за закона за образованието.* ([Новият проектозакон за образованието и децата с увреждания, Деца с увреждания и хронични заболявания](#))

Както вече бе споменато, в голяма част от случаите изразът „научно изследване“ се използва иронично, с цел езикова игра. Иронията е широко застъпена в неформалната

КОК, тъй като представя потребителите, които я използват, в положителна светлина[4], [9] и др. В някои от тези случаи също можем да говорим за псевдоакадемична комуникация, тъй като някои от чертите на научното общуване присъстват, но са принизени от незначителния предмет на обсъждане и от начина на аргументиране:

А. Мъжът ми си го избрах по ...миризмата. И като се изпоти, пак хубаво мирише.

В. Когато се заформи селекцията на колко часа беше потта? Това е важно за нашия научно-изследователски институт.

А. Ако знаех преди 12 години, че ще участвам в това научно изследване, щях да си запиша всички данни и сега да знам със сигурност на колко часа е била потта. ([Петъчна - напечено-запотена](#), [Клюкарник](#))

***

А. уникалното при козмецевтиката е че съдържа "умните кристали" това ако не си запозната са кристали на захарозата, спомагат за биорезонанса на клетките има над 10 милиона щастливи жени които гарантират за качеството на продукта.

Б. Става все по-забавно. Освен умни има ли глупави кристали? Също ми е интересно как се намесват в генетичния код на луничките. ([Демонстрации на козметична линия Де Шели \(De Sheli\)](#) , [Клюкарник](#))

В заключение можем да кажем, че някои черти на академичната комуникация се срещат и в неформалното общуване в интернет форумите. Тъй като те се използват в нетипичен контекст обаче, в ситуация, в която участниците са неравнопоставени като компетентност и знания, и тъй като често се използват не научни, а масмедийни текстове като източници на информация, но по-скоро можем да говорим за псевдонаучна комуникация. Предпочитаните за обсъждане научни полета са медицината и биотехнологиите. Причините са това са няколко: форумът, който изследваме, има за свои потребители бъдещи и настоящи майки, които имат особен интерес към опазването на здравето и към здравословния начин на живот. В някои от случаите, в които тези потребители са се сблъскали със специфични здравословни проблеми и редки заболявания, интересът е породен от нуждата да се намери адекватно лечение и да се открият подходящи специалисти. Във форума пишат и лекари и други медицински специалисти, за които терминологията е обичаен начин за изразяване на позицията по въпросите, засягащи здравето. Разбира се, не е без значение и фактът, че медицината е научната област, чиито открития намират най-широк отзвук в медиите през последните десетилетия.

Литература:

1. Войкунский, А.Е. (2001). Метафоры интернета. В: "Вопросы философии", №11, 2001, с. 64-79.
2. Жучков, Е.В. (2015). «Глобальная деревня», или Тенденции развития глобальной сети //Материалы VII Международной студенческой электронной научной конференции «Студенческий научный форум» [Электронный ресурс]; Режим доступа: URL: www.scienceforum.ru/2015/1354/13290. (Дата обращения: 15.02.2016)
3. Кондев, А. (2012). Електронни комуникации и културни различия – глобализация и контраглобализация, сп. Реторика и комуникации, бр. 6, ноември 2012, [Электронный ресурс]; Режим доступа: URL: <http://rhetoric.bg/> (Дата обращения: 15.02.2016)

4. Тодорова, Б. (2015) Езиковата игра в интернет форумите (по материали от форумите на bg-мамма), В: Научни перспективи на съвременната българистика, Будапеща, 2015, стр. 282-287.(Сборник)
5. Bauer, Martin W. and Jane Gregory (2007) From journalism to corporate communication in post-war Britain Journalism, In: Science and Society. Science Communication between News and Public Relations. Ed. by Martin W. Bauer and Massimiano Bucchi, Routledge, 33-50
6. Borcuch, A. & M. Pilat-Borcuch, U. Świerczyńska-Kaczor (2012) The Influence of the Internet on globalization process. In: Journal of Economics and Business Research, Year XVIII, No. 1, 2012, pp. 118-129
7. Giddens A. (2007). Europe in the Global Age. Polity Press: Cambridge, UK.
8. Hampton, K., B. Wellman (2002) The Not So Global Village of Netville. In: Barry Wellman and Caroline Haythornthwaite (Eds.) (2002). The Internet and Everyday Life. Oxford, UK: Blackwell.
9. Hancock, J. (2004) Verbal Irony Use in Face-To-Face and Computer-Mediated Conversations, Journal of Language and Social Psychology, December 2004 vol. 23 no. 4 447-463
10. Hughes, Jeff (2007) Insects or neutrons? Science news values in interwar Britain. In: Journalism, Science and Society. Science Communication between News and Public Relations Ed. by Martin W. Bauer and Massimiano Bucchi, Routledge, 11-20
11. Hyland, K. (2010) Constructing proximity: relating to readers in popular and professional science, In: Journal of English for Academic Purposes, 2010, v. 9 n.2, p. 116-127
12. Miyashita, M. (2003) The Impact of the Internet on Globalization; Presented in: COM538 Evolution and Trends in Digital Media Technologies, Univ. of Washington. [Электронный ресурс]; Режим доступа: URL: <http://www.docfoc.com/the-impact-of-the-internet-on-globalization-makiko-miyashita-com538-evolution> (Дата обращения: 15.02.2016)

References:

1. Vojkunskij, A.E. (2001). Metafory interneta. V: "Voprosy filosofii", №11, 2001, s. 64-79.
2. Zhuchkov, E.V. (2015). «Global'naja derevnja», ili Tendencii razvitija global'noj seti //Materialy VII Mezhdunarodnoj studencheskoj jelektronnoj nauchnoj konferencii «Studencheskij nauchnyj forum» [Jelektronnyj resurs]; Rezhim dostupa: URL: www.scienceforum.ru/2015/1354/13290. (Data obrashhenija: 15.02.2016)
3. Kondev, A. (2012). Elektronni komunikacii i kulturni razlichija – globalizacija i kontraglobalizacija, sp. Retorika i komunikacii, br. 6, noemvri 2012, [Jelektronnyj resurs]; Rezhim dostupa: URL: <http://rhetoric.bg/> (Data obrashhenija: 15.02.2016)
4. Todorova, B. (2015) Ezikovata igra v internet forumite (po materialy ot forumite na bg-mamma), V: Nauchni perspektivi na s#vremennata b#lgaristika, Budapeshha, 2015, str. 282-287.(Sbornik)
5. Bauer, Martin W. and Jane Gregory (2007) From journalism to corporate communication in post-war Britain Journalism, In: Science and Society. Science Communication between News and Public Relations. Ed. by Martin W. Bauer and Massimiano Bucchi, Routledge, 33-50

6. Borcuch, A.&M. Piłat-Borcuch, U. Świerczyńska-Kaczor (2012) The Influence of the Internet on globalization process. In: Journal of Economics and Business Research, Year XVIII, No. 1, 2012, pp. 118-129
7. Giddens A. (2007). Europe in the Global Age. Polity Press: Cambridge, UK.
8. Hampton, K., B.Wellman (2002) The Not So Global Village of Netville. In: Barry Well-man and Caroline Haythornthwaite (Eds.) (2002). TheInternet and Everyday Life. Oxford, UK: Blackwell.
9. Hancock, J. (2004) Verbal Irony Use in Face-To-Face and Computer-Mediated Conversations, Journal of Language and Social Psychology, December 2004 vol. 23 no. 4 447-463
10. Hughes, Jeff (2007) Insects or neutrons?Science news values ininterwar Britain. In: Journalism, Scienceand Society. Science Communication betweenNews and Public RelationsEd. byMartin W. Bauer andMassimiano Bucchi, Routledge, 11-20
11. Hyland, K. (2010) Constructing proximity: relating to readers in popular andprofessional science, In: Journal of English for Academic Purposes, 2010, v. 9 n.2, p. 116-127
12. Miyashita, M. (2003) The Impact of the Internet on Globalization; Presented in: COM538 Evolution and Trends in Digital Media Technologies, Univ. of Washington. [Jelektron-nyjresurs]; Rezhimostupa: URL: <http://www.docfoc.com/the-impact-of-the-internet-on-globalization-makiko-miyashita-com538-evolution> (Data obrashhenija: 15.02.2016)

Сведения об авторе

Биляна **Тодорова**, доктор болгарского языка, главейый ассистент, Юго-западный университет им. Неофита Рилского (Благоевград, Болгария).

